

Ressenya de la versió catalana de *Dràcula. La novel·la i la llegenda*, de Clive Leatherdale.

Clive Leatherdale. *Dràcula. La novel·la i la llegenda. Un estudi de l'obra mestra gòtica de Bram Stoker*. Maçanet de la Selva: Gregal, 2015. ISBN: 978-84-943898-6-3. Traducció d'Albert Beteta Mas.

Parteixo del punt que, atesa la nul·la existència de monografies sobre Dràcula i els vampirs en la llengua nacional, gairebé qualsevol aportació s'ha de rebre amb els braços oberts. Per tant, no puc fer més que rebre amb els braços oberts aquesta contribució i agrair tant a l'editorial Gregal com al seu traductor l'Albert Beteta Mas el seu esforç i aposta.

Dit això, vull dividir la meva ressenya en dues parts: una dedicada a la traducció i una de més extensa al contingut.

Amb referència a la versió catalana he de dir que és professional i ben correcta. A més, he de felicitar a l'autor, puix em consta que ha estat per iniciativa seva que l'editorial Gregal ha acabat aventurant-se finalment en aquest projecte en un país que no l'importa gastar-se uns euros en unes cerveses que duren alguns quarts, però no per adquirir un llibre que t'acompanya tota una vida, —que pot ser llarga si hom s'anomena Dràcula...

Malgrat això i, només amb el convenciment que la crítica constructiva permet la millora, assenyalaria dues coses. D'una banda el fet que en la bibliografia es podrien haver indicat aquells llibres que, citant-se en la versió original en anglès, estan traduïts a d'altres llengües malgrat que no sigui al català, especialment quan

la versió ha vist la llum a Barcelona, com al cas de *Natural History of the Vampire* d'Anthony Masters (1972), publicat per Bruguera el 1974 en espanyol (*Historia natural de los vampiros*).

També creiem que algun terme de la traducció hagués necessitat una nota d'abast. Per exemple, quan es tradueix *nightmare* per *malsón* —a la pàgina 202,— cal ser conscients que encara que el terme anglès i el català denoten el mateix (son molest o desagradable), un lector anglosaxó fàcilment pot veure les connotacions que evoca el terme *mare*, un esperit maligne o follet del folklore germànic, que cavalca sobre els pits de les persones mentre dormen, de manera que, dificultant per opressió la respiració normal, provoquen el mal dormir de les persones. En la cultura popular catalana aquest ésser és la pesanta, similar a l'espanyola *pesadilla*.

Centrem-nos ara en el llibre en si mateix, *Dracula: the novel & the legend* obra de l'escriptor anglès Clive Leatherdale (1947-), autor també, entre d'altres volums, de *The origins of Dracula* (1987, 1995 i 1998) i de les anotacions d'una edició la novel·la original de Bram stoker: *Dracula unearthed* (1998 i 2006). La monografia que ens ocupa ha tingut força èxit i ha vist com apareixen tres edicions (1985, 1993 i 2001) —a més de traduccions a l'italià (1989) i al francès (1996) la versió catalana de la qual s'adapta a la més recent. El fet no és secundari, puix, com el mateix autor assenyala en els agraïments (p. 5), la «revolucionària obra de la professora Elisabeth Miller *Dracula Sense & Nonsense* (2000) demoleix moltes vaques sagrades fins ara defensades [... i] m'han portat a revisar alguns dels arguments...». Avui coneixem en gran detall les fonts bibliogràfiques que utilitzà Dràcula que no són, ni tantes, ni ocultistes, ni gaire ben informades.

Recordem a lector que aquesta monografia és sobre Dràcula i no sobre vampirs. Encara que l'autor dedica unes quantes pàgines en la secció sobre els orígens de la millor obra d'Stoker a tractar sobre vampirs, no utilitza fonts originals, és a dir, el folklore, sinó autors com Montague Summers o Devendra Varma, amb la qual cosa es presenten unes creences o fets ja processats i per a nosaltres clarament esbiaixats. Per tant, el lector farà bé

de prendre's aquesta part com un resum del que afirmen algun autors no acadèmics del segle XX, però no necessàriament com el que pensaven aquells que «convivien» amb vampirs en segles anteriors a l'Est d'Europa.

La segona part s'ocupa de la novel·la mateix, analitzant en detall cadascun dels personatges. Malgrat que naturalment hi ha aspectes que admeten debat i discussió, és la secció més aconseguida de l'obra.

La darrera part és un recull d'interpretacions de la novel·la. No dic pas que no s'hagin de citar, però es podrien haver resumit extraordinàriament. El propi Leatherdale ens confessa en una nota que quan l'autor preparava la primera edició del llibre a principis dels 80 «era impossible escapar dels lligams de la psicoanàlisi, imprescindible per completar qualsevol estudi interpretatiu. Vint anys més tard, aquest mètode ha estat arraconat en certa manera com una moda literària de curta durada». Llavors se'ns fa incompreensible el nivell de detall amb el qual recrea les interpretacions «freudianes» de Dràcula. Però jo diria que encara és pitjor el capítol en el qual s'analitza la novel·la *Dràcula* a la llum del tarot i el greal. Insisteixo que és ben comprensible que Clive Leatherdale resumeixi les diferents interpretacions que ha rebut el sentit de la narració d'Stoker. Però per això no ens calen 18 pàgines en clau ocultista... És més aviat, malgrat que l'autor no ho diu en cap moment, com si pensés que totes les interpretacions es superposessin i fossin igual de vàlides. És a dir, es renuncia a construir un discurs propi lògic, coherent i fonamentat, això sí, tan crític com es vulgui, ... o es pugui.

Acabo tal i com he començat. L'obra ha de resultar de profit per al lector català que té interès en la novel·la de *Dràcula*, de Bran Stoker o la literatura gòtica o fantàstica en general. Atesa la inexistent bibliografia sobre la temàtica és imprescindible la seva adquisició.

Jordi Ardanuy